Małgorzata Augustyniak¹

**Sprawozdanie: Międzynarodowa Konferencja IV Kolokwium
Polsko-Litewskie *Challenges Faced by the State and Law
in the Era of Covid-19*, Olsztyn, 4–5 marca 2021 r.**

Na początku XIX w. Georg Wilhelm Friedrich Hegel powiedział, że sowa Minerwy wylatuje o zmierzchu. Słowa te odnieść należy do mądrości, która przychodzi, gdy na zjawisko można spojrzeć po upływie pewnego czasu. W tej perspektywie refleksja dotycząca zmian społecznych bywa zwykle spóźniona. Spostrzeżenie to odnosi się również do procesów legislacyjnych tworzonych z zamiarem uregulowania aktualnej oraz przyszłej rzeczywistości. Mogą one okazać się niewystarczające w konfrontacji z nieznanymi dotychczas zjawiskami. Tak też się stało z nieistniejącym dotąd niebezpieczeństwem wywołanym przez Covid 19. Wymusiło ono wprowadzenie znaczących zmian w wielu obszarach życia społecznego. Wśród przedstawicieli nauk prawnych pojawiła się potrzeba przeanalizowania problemów wywołanych trwającą od roku pandemią. Sytuacja ta przesądziła o wyborze tematu Międzynarodowej Konferencji IV Kolokwium Polsko-Litewskiego – *Challenges Faced by the State and Law in the Era of Covid-19*.

Polsko-Litewskie kolokwia są cyklicznym wydarzeniem naukowym, którego organizatorem jest Katedra Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie

¹ ORCID ID: 0000-0002-5958-1992, doktor, Katedra Prawa Konstytucyjnego i Nauki o Państwie, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. E-mail: malgorzata.augustyniak@uwm.edu.pl.

Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (dalej: UWM). W tym roku konferencja odbyła się 4–5 marca 2021 r. na platformie MS Teams, która połączyła ośrodki naukowe w Polsce i w Litwie.

Konferencję otworzyło wystąpienie Pani prof. Lyry Jakulevičienė – Dziekana Wydziału Prawa Mykolas Romeris University, Litwa (dalej: MRU). Następnie w imieniu organizatorów, uczestników Konferencji powitał Dziekan WPiA dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. UWM. Zauważył on, że Covid 19 „skaził” konstytucyjne prawa i wolności, które stały się bezbronne wobec wirusa, jednak z drugiej strony należy zauważyć, że przyczynił się on również do pełniejszego wykorzystania infrastruktury technologicznej, dzięki której możliwe są m.in. wirtualne spotkania konferencyjne.

Zagadnienia konferencyjne zostały podzielone na cztery panele. Pierwszy dotyczył problemów konstytucyjnych. Prelegentów interesowały zwłaszcza kwestie wpływu wynikających z pandemii restrykcji na prawa i wolności człowieka zagwarantowane w Konstytucji Republiki Litewskiej oraz Konstytucji RP. Prof. Toma Birmontienė MRU w referacie pt. *The Compatibility of Restrictions of Human Rights with the Constitution of the Republic of Lithuania*, zauważyła, że okres Covid 19 przekierował konstytucjonalistów na nieznane dotąd zagadnienia, które stanowią dziś nowe obszary badawcze. Stąd też, na naszych oczach tworzy się doktryna prawna czasów epidemii. W tej sesji dr hab. Anna Rytel-Warzocha, prof. UG w wystąpieniu – *Pandemic as a Threat and Challenge for Democratic and Free Elections*, przedstawiła problem organizacji wyborów w Europie i na świecie, które mimo pandemii powinny odpowiadać standardom demokratycznym. Z kolei dr hab. Marcin Dąbrowski rozważał zgodność legislacji czasów pandemii z konstytucyjnie zagwarantowanymi prawami człowieka w referacie: *The Compatibility of Restrictions of Human Rights with the Constitution of the Republic of Poland*.

Drugim obszarem rozważań było działanie administracji samorządowej i rządowej w okresie pandemii. Na państwo i jego organy spadły nowe i dotąd nieznane obowiązki, a także nowe formy działania. Zachodzi zatem potrzeba przyjrzenia się funkcjonowaniu samorządu terytorialnego w sytuacji zagrożenia Covid-19, a także zadań administracji rządowej w terenie. Analizę zagadnień z tego obszaru przeprowadzili: Professor Ieva Deviatnikovaitė, MRU (*The Functioning of Local Government in the Era of Covid-19: Lithuanian*

Case); dr hab. Maciej Serowaniec, prof. UMK, dr. hab. Piotr Rączka, prof. UMK (*How COVID-19 Affected the Functioning of Polish Local Self-Government*); dr hab. Jarosław Dobkowski, prof. UWM i mgr Paweł Żukowski (*The Functioning of Polish Local Government Administration in the Era of Covid 19*).

Uczestnicy trzeciego panelu rozpatrywali problemy wpływu pandemii na konstytucyjną wolność działalności gospodarczej. Zagadnienie to było tematem wystąpienia dr Agnė Juškevičiūtė-Vilienė, Vilnius University (*The Impact of the Covid-19 Pandemic on Economic Freedom in Lithuania*). Autorka przedstawiała stanowisko litewskiego Trybunału Konstytucyjnego wobec ograniczeń swobody działalności gospodarczej w czasie pandemii. Z kolei dr hab. Dorota Lis-Staranowicz omówiła zakres pozytywnych obowiązków państwa wobec pracowników i pracodawców, a w szczególności zadań wynikających z art. 65 ust. 5 Konstytucji (*The Impact of the Covid-19 Pandemic on the Constitutional Principle on the Protection of Work in Poland*). Prof. dr hab. Wojciech Guzewicz (UWM) oraz prof. dr hab. Piotr Gawliczek (UWM), rozważali możliwości optymalnego wykorzystania form nauczania przy użyciu technologii informatycznych, które powinny sprzyjać pełniejszej realizacji prawa do edukacji (*How to Effectively Meet the Challenges Caused by COVID-19? Best Practices and Lessons Learned from NATO DEEP ADL Portal Perspective*).

Tematyka ostatniej – czwartej sekcji dotyczyła szczegółowych instytucji prawa administracyjnego. Między innymi poruszono zagadnienie oddziaływania Covid 19 na prawną ochronę środowiska, ład przestrzenny oraz postępowanie sądowoadministracyjne. Autorami wystąpień w tej części byli: dr Tomas Žilinskas MRU, Leda Žilinskienė, MRU (*Waste Management Challenges in the Era of Covid-19*); dr Monika Ziniewicz, UWM (*Covid-19 Impact on the Investment and Construction Process in Poland*), Kristina Mikalauskaitė-Šostakienė, MRU (*The Ensuring the Legitimacy of Spatial Planning and Construction Processes: Challenges in the Context of COVID-19 – Lithuanian Case*); Simona Bareikytė, Vilnius University (*COVID-19 Impact on the Administrative Judicial Procedure in Lithuania*).

Należy dodać, że po zakończeniu interesujących poznawczo wystąpień każdorazowo następowała wymiana refleksji opartej na doświadczeniach wynikających ze specyfiki rozwiązań normatywnych i instytucjonalnych w dobie pandemii przyjętych w Litwie i Polsce. Prowadzenia poszczególnych sesji oraz dyskusji podjęli się: prof. Ieva Deviatnikovaitė, dr hab. Marcin Wiszo-

waty, prof. UG; dr hab. Edyta Sokalska UWM; dr hab. Agnieszka Bień-Kacala, prof. UMK.

Konferencję podsumowała i zamknęła Ieva Deviatnikovaitė, która zauważyła, iż IV Kolokwium Polsko-Litewskie po raz kolejny umożliwiło porównanie i omówienie problemów prawno-ustrojowych, tym razem wynikających z wyzwań wywołanych pandemią Covid-19. Niewątpliwym atutem Konferencji okazał się jej aktualny temat. Epidemia, wywołane nią trudności, konsekwencje lockdownów spowodowały nasilenie wielu niepokojących zjawisk w życiu społecznym. Prawodawcy oraz przedstawiciele szeroko rozumianej władzy publicznej stanęli w obliczu nowych problemów. Rozwiązując je powinni kierować się kompensowaniem praw podstawowych, działać zgodnie ze standardami demokratycznymi, podejmować kroki w celu eliminowania wszelkich wywołanych nową sytuacją nadużyć, przeciwdziałać pogłębiającym się nierównościom, również tym dotyczącym dostępu do edukacji i ochrony zdrowia. Wybuch pandemii zintensyfikował również potrzebę wdrożenia technologicznych rozwiązań w wielu dziedzinach życia. Dlatego nieodzowne jest poszukiwanie rozwiązań przyczyniających się do informatyzacji państwa, jednak przy konieczności respektowania ustawodawstwa krajowego i unijnego. Jak widać dynamika zachodzących zmian nieustannie prowadzi do powstających na styku prawa i inżynierii informacyjnych zagadnień, którym powinna towarzyszyć gruntowna analiza legislacji zarówno pod kątem *de lege lata*, jak i *de lege ferenda*.